

ROGER ALIER, *IN MEMORIAM*

MATÈRIA, NÚM. 23, OCTUBRE 2024
ISSN 1579-2641, p. 53-56

No resulta gens fàcil, per a qui signa aquestes línies, sintetitzar la figura de Roger Alier Aixalà (Los Teques, Miranda, Veneçuela, 28 de juliol de 1941-Barcelona, 29 de juny 2023). I no ho és perquè la vida del nostre antic company de Departament i mestre de mestres mereixeria una transposició cinematogràfica, tal va ser la vida aventurera d'un dels millors coneixedors de l'òpera a casa nostra.

Fill d'exiliats republicans, Alier va néixer a Veneçuela. El seu pare, el prestigiós psiquiatre Joaquim Alier —un veritable pioner de la seva disciplina a casa nostra—, s'hi havia traslladat abans de passar als Estats Units (Nova York), Austràlia, Nova Guinea i l'illa de Java (Indonèsia). Va ser gràcies a aquest periple que el jove Roger va aprendre l'anglès, l'holandès i les llengües locals, a més de rebre ensenyances generals i musicals de la seva mare, Teresa Aixalà. El poliglòtisme d'Alier (qui, a més de les llengües citades, també dominava el francès, l'italià i l'alemany) va ser una de les facetes de la seva intel·ligència, pròpia d'un nen superdotat. El 1951, quan va arribar a Barcelona, va poder continuar els estudis assimilant el castellà com una altra de les llengües en què més tard exerciria la seva professió de divulgador i estudiós de l'òpera.

A la capital catalana, Alier va prosseguir amb els estudis reglats de música al Conservatori del Liceu i posteriorment (i d'amagat dels pares, que creien que estudiava medicina) els de Filosofia i Lletres, en l'especialitat d'Història Moderna, a la Universitat de Barcelona. El 1979 hi va presentar la tesi doctoral sobre els orígens de l'òpera a Barcelona, dirigida pel Santiago Alcolea, que va obtenir la qualificació de *Cum Laude* i el premi extraordinari de doctorat. Onze anys més tard, aquest treball d'absoluta referència va ser publicat per l'Institut d'Estudis Catalans.

Des d'inicis de la dècada dels anys setanta, i mentre compaginava diverses feines, com ara la de professor d'anglès en una acadèmia, Alier va ser

redactor, juntament amb Montserrat Albet, dels articles musicals apareguts a la Gran Enciclopèdia Catalana. I va començar a exercir la crítica a la revista *Serra d'Or* i al diari *Avui*, abans de convertir-se en el crític d'òpera de *La Vanguardia* des del 1987 i fins al 2016, tot i que escadusserament va seguir col·laborant amb el citat rotatiu. També va ser crític durant uns pocs anys de la prestigiosa revista londinenca *Opera*. I el 1991, juntament amb Fernando Sans i Marc Heibron, va fundar i dirigir la revista *Òpera actual*, inicialment bilingüe en català i castellà fins que finalment es va acabar publicant en aquella segona llengua. La revista, actualment mensual, és l'única de l'estat espanyol dedicada exclusivament a l'òpera i manté encara avui la seva regularitat i projecció internacional.

Entre 1980 i 1988, Roger Alier va dirigir una important col·lecció de llibres de música a l'editorial Daimon: monografies de compositors i volums dedicats a diverses òperes de repertori, amb autories diverses (incloent el propi Alier) en diversos llibres que van gaudir d'una important difusió.

Professor a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, va obtenir la titularitat al departament d'Història de l'Art al costat dels professors Xosé Aviñoa i Oriol Martorell. Hi va ensenyar Introducció a la Història de l'Art i, de seguida, Història de la Música. Va ser també, entre d'altres, professor de matèries optatives com Història de l'Òpera o d'altres centrades en diversos compositors (Mozart, Verdi o Wagner), que aplegaven estudiants matriculats i nombrosos oients, sempre amatents a les lliçons d'un professor proper, afable i allunyat de l'academisme ranci, tot i que de vegades la frontera entre el divulgador i l'acadèmic no sempre estava prou clara per l'estil i la personalitat lliures que el nostre home sempre va practicar en la seva esfera privada i pública.

El caràcter de Roger Alier era bonhomíós i generós i mai no tenia un no per prestar un llibre, per donar consells, per atendre consultes d'investigadors, estudiosos o simples curiosos o per ajudar joves cantants a realitzar-se dalt d'un escenari. I això es va traduir en la seva implicació en produccions operístiques dins i fora de Barcelona, contribuint al muntatge d'òperes inèdites a casa nostra com *Rita* (Donizetti) o *Il rè pastore* (Mozart), a més d'altres de repertori (*Don Pasquale*, *La flauta màgica*, *Don Pasquale*, *El rapte al serrall*, *El matrimoni segret*, *El giravolt de maig*, etc.). Algunes d'elles van formar part de les dues temporades (1997-1998 i 1998-1999) al Teatre Principal de Barcelona —espai on s'havien fet les primeres temporades estables d'òpera a casa nostra des de 1750—, amb repartiments formats per joves cantants, alguns dels quals posteriorment han fet una carrera de ressò internacional. Tots els títols es van representar en llengua catalana, amb traduccions del propi Alier, director artístic de la iniciativa Òpera Còmica de Barcelona, que va comptar amb el suport de l'empresa Focus i del Grup Balañá.

Fundador el 1987 de l'Associació Amics del Liceu, Roger Alier va ser un profund coneixedor del teatre de La Rambla, al qual va dedicar diverses monografies. Va ser també l'impulsor de la Coordinadora d'Entitats Pro Liceu, *Entre tots, l'alçarem*, que des de febrer de 1994 i fins a la reobertura del teatre el 1999, organitzava petits concerts lírics davant del coliseu, destruït per un incendi el 31 de gener de 1994.

La tasca divulgativa d'Alier es va poder seguir en centenars de conferències impartides en el marc d'associacions i entitats públiques i privades i en mitjans de comunicació com ara Catalunya Música o Televisió de Catalunya.

Va ser igualment membre d'entitats com la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i va ser assessor del Conservatori del Liceu. A més, va exercir la presidència honorífica de la Federació d'Associacions d'Amics de l'Òpera de Catalunya i va ser professor de l'Escola d'Òpera d'Amics de l'Òpera de Sabadell. El 2023 i a títol pòstum, va rebre merescudament la Medalla d'Or del Gran Teatre del Liceu.

Posseïdor d'un important arxiu musical amb milers de volums sobre òpera i una envejable col·lecció de llibrets operístics dels segles XVIII i XIX, el llegat d'Alier és immens i es fa necessari un inventari del seu fons, que hauria d'anar a raure a mans institucionals per preservar-lo i posar-lo a l'abast de futures investigacions. De fet, la vocació acadèmica d'Alier passava per la incentivació de tesis que donessin continuïtat al seu treball sobre l'òpera a Barcelona. I així va ser amb alguns treballs com el de Montserrat Guardiet sobre el Teatre Líric de Barcelona o el de qui signa aquestes línies sobre l'activitat operística a Barcelona entre 1837 i 1852, que inclou l'estudi sobre la fundació embrionària del Liceu abans que la institució passés a La Rambla de Barcelona.

El perfil d'Alier era el d'un home bo, amant de l'òpera i coneixedor dels seus secrets, que va saber desvetllar amb grans dots comunicatius i amb una extraordinària generositat. Se'l troba(rà) a faltar.

Bibliografia seleccionada

L'òpera, Barcelona, Dopesa, 1979.

El libro de la zarzuela, Barcelona, Daimon, 1982.

Historia del Gran Teatro del Liceo, Barcelona, la Vanguardia, 1982-1983 (col·leccionable).

L'òpera a Barcelona: orígens, desenvolupament i consolidació de l'òpera com a espectacle teatral a la Barcelona del segle XVIII, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1990.

El Gran Teatro del Liceo. Historia artística, Barcelona, Edicions Francesc X. Mata, 1991.

Diccionario de la ópera (2 volums), Barcelona, Robin Book, 1997.

El gran llibre del Liceu, Barcelona, Carroggio, 1999.

Luciano Pavarotti, Barcelona, Robin Book, 2005.

Montserrat Caballé, Barcelona, L'Arca, 2008.

Guía universal de la ópera, Barcelona, Robin Book, 2010.

La zarzuela. La historia, los compositores, los intérpretes y los hitos del género lírico español, Barcelona, Robin Book, 2011.

Jaume Radigales Babí
Universitat Ramon Llull
jaumeradigales@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5208-2640>

Aquest article ha estat publicat originalment a **Matèria. Revista internacional d'Art** (ISSN en línia: 2385-3387)

Este artículo ha sido publicado originalmente en **Matèria. Revista internacional d'Art** (ISSN en línea: 2385-3387)

This article was originally published in **Matèria. Revista internacional d'Art** (Online ISSN: 2385-3387)

MATÈRIA

Revista internacional d'Art

Els autors conserven els drets d'autoria i atorguen a la revista el dret de primera publicació de l'obra.

Els textos es difondran amb la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada de Creative Commons, la qual permet compartir l'obra amb tercers, sempre que en reconeguïn l'autoria, la publicació inicial en aquesta revista i les condicions de la llicència, i sempre que no es faci un ús comercial o es creïn obres derivades sense el permís del titular dels drets d'autor: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Los autores conservan los derechos de autoría y otorgan a la revista el derecho de primera publicación de la obra.

Los textos se difundirán con la licencia de Atribución-NoComercial-SinDerivadas de Creative Commons que permite compartir la obra con terceros, siempre que éstos reconozcan su autoría, su publicación inicial en esta revista y las condiciones de la licencia, y siempre que no se haga un uso comercial o se creen obras derivadas sin el permiso del titular de los derechos de autor: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>

The authors retain copyright and grant the journal the right of first publication.

The texts will be published under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial-NoDerivatives License that allows others to share the work, provided they include an acknowledgement of the work's authorship, its initial publication in this journal and the terms of the license. Also, the material may not be used for commercial purposes, nor create derivate work without the copyright owner's permission: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.en>

